

Introducció

Arenys de Mar acumula al centre històric més de 500 anys d'història i art. Des de torres de defensa de l'època de la pirateria i masies amb elements gòtics, fins a edificis racionalistes del segle XX. Tot passejant pels seus carrers descobrireu, a més, un munt de detalls de ceràmica, forja i terracotes barroques, modernistes o noucentistes.

Introduction

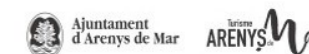
The centre of Arenys de Mar bears witness to more than 500 years of history and artistic production, taking in sixteenth-century defence towers built to repel pirate raids, grand houses with Gothic features, and rationalist buildings from the twentieth century. The observant visitor will find a wealth of ceramic, wrought iron and terracotta decoration in the Baroque, modernista and noucentista styles.

Oficina de Turisme
Riera del Bisbe Pol, 8 · 08350 Arenys de Mar
Tel. 93 795 70 39 · turisme@arenysdemar.cat

Turisme Arenys de Mar turismearenysdemar

Biblioteca Pare Fidel Fita: Bonaire, 2 · 08350
Tel. 93 792 32 53 · b.arenysma.pff@diba.cat

Edita:

Col·labora:

L'Arquitectura d'Arenys de Mar

The Architecture of Arenys de Mar

Fotos portada - cover photos: Pavelló Sert - Sert Pavillion ²², Mercat Municipal - Municipal Market ³¹ and Can Montal ²⁶

Búnquers. Art i guerra

Construïts durant la Guerra Civil (1936-1939) contra els atacs aeris de l'aviació italiana i alemanya, són fets amb formigó i alguns camuflats amb pedra local. Els de les platges del Cavaió i de la Musclera defensaven la línia de costa i els de la Torre dels Encantats i la Urbanització Portimar protegien la línia del ferrocarril i la carretera ⁵.

Air-raid shelters. Art and war

Built during the Spanish Civil War (1936-1939) to protect the population against raids by the Italian and German air forces. Constructed from concrete, some were camouflaged with local stone. The shelters on the beaches of el Cavaió and la Musclera were built to defend the coastline, while those situated at the Torre dels Encantats and the Urbanització Portimar protected the railway and road ⁵.

Carrers i arquitectura

El nucli antic d'Arenys està format, principalment, per cases barroques dels segles XVII i XVIII, de façanes emblanquinades i balcons de forja amb ceràmiques. Del segle XIX cal destacar cases isabelines o romàntiques, moltes reformades al segle XX amb elements modernistes. No us perdeu els conjunts dels carrers d'Avall ⁶, d'Andreu Guri ³⁵, del rial de Sa Clavella ¹³, de J. Anselm Clavé ³² o del Bisbe Català ³³, entre d'altres.

Streets and architecture

The historical centre of the town is dominated by Baroque houses dating from the seventeenth and eighteenth centuries with whitewashed walls and wrought iron balconies, often with ceramic adornments. The nineteenth century saw houses built in the Isabelline and Romantic styles, many of which were adorned with modernista features in the twentieth century. Particularly fine examples can be founded in Carrer d'Avall ⁶, Carrer d'Andreu Guri ³⁵, El Rial de Sa Clavella ¹³, Carrer de J. Anselm Clavé ³² and Carrer del Bisbe Català ³³.

Edificis religiosos

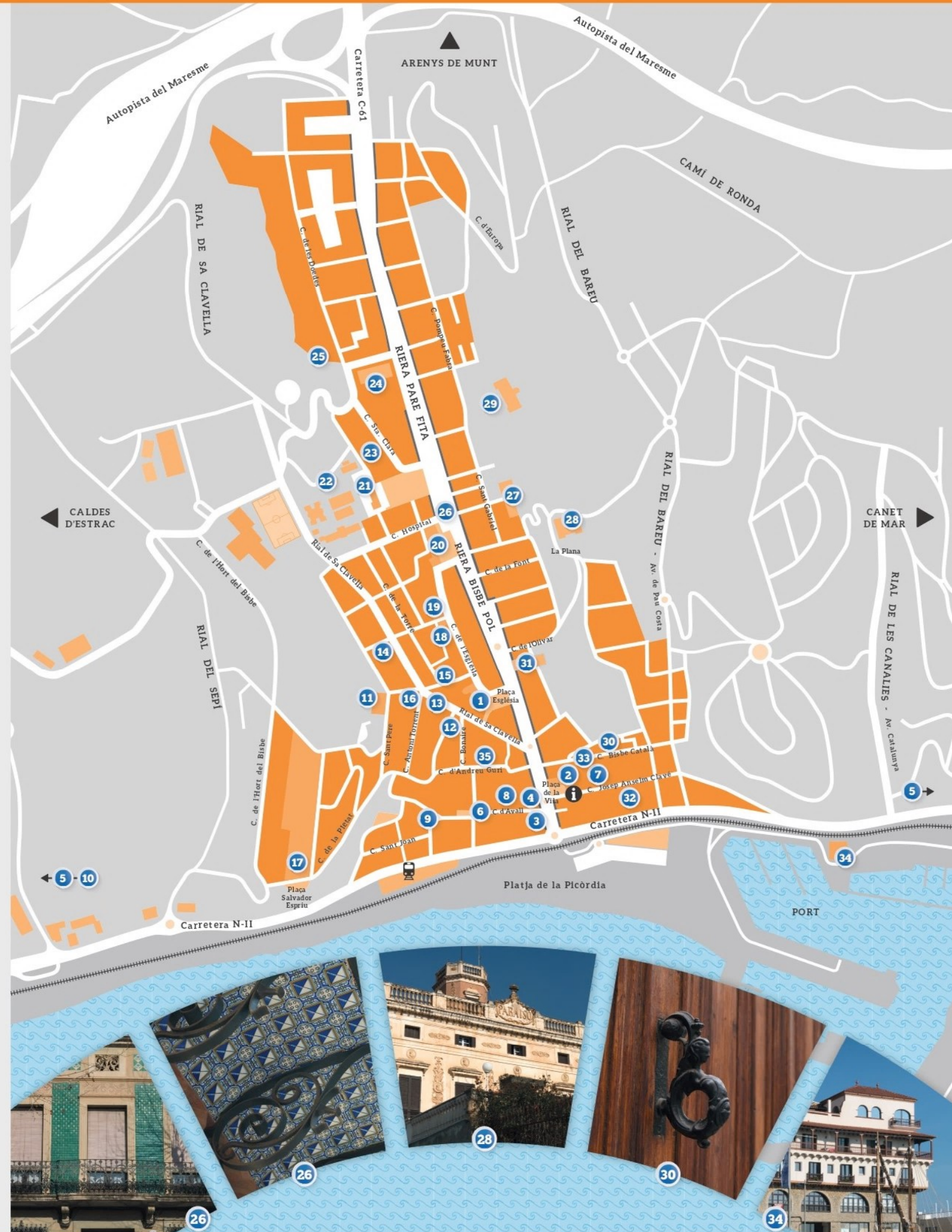
Arenys conserva un important patrimoni arquitectònic religiós. Col·legi Cassà (1903), c. Sant Pere 43, d'estil eclèctic, nascut de la fusió de les escoles promogudes per l'arenyenc Joan Baptista Cassà (1807-1876) i el Patronat de les Escoles Catòliques del Marquès de la Quadra ¹¹; convent de les Clarisses (1905), c. Santa Clara, 16, edifici modernista de totxo vist ²³; Asil Torrent (1892-97), riera Pare Fita, edifici eclèctic encarregat per l'indià Antoni Torrent (1833-1899) a l'arquitecte A. Rovira i Rabassa ²⁴; convent dels Caputxins (1918-1929), c. Sant Gabriel, edifici neogòtic de B. Bassegoda i la reixa d'entrada dels ferrers Claravalls d'Arenys ²⁷; col·legi de La Presentació (1911), c. Pompeu Fabra 2, d'estil historicista, de S. Puiggròs ²⁹.

Religious buildings

Arenys de Mar conserva a sizeable body of historical religious architecture. The Col·legi Cassà (1903), carrer Sant Pere 43, built in the eclectic style, originated from the fusion of the schools opened by the local philanthropist Joan Baptista Cassà (1807-1876) and the Board of Catholic Schools of the Marquès de la Quadra ¹¹. The Convent de les Clarisses (1905), carrer Santa Clara 16, is a modernista building with brick façade ²³. The Torrent Asylum (1892-97), riera Pare Fita, was built in the eclectic style by the architect A. Rovira i Rabassa for the Indiano Antoni Torrent (1833-1899) ²⁴. The Convent dels Caputxins (1918-1929), carrer Sant Gabriel, is a Gothic Revival building designed by B. Bassegoda, with local wrought ironwork by Claravalls ²⁷. The Col·legi de La Presentació (1911), carrer Pompeu Fabra 2, was designed in the Historicist style by Salvador Puiggròs ²⁹.

Patrimoni Arquitectònic d'Arenys de Mar

- 1 **Església parroquial de Santa Maria (s. XVI-XX), pl. de l'Església** Edifici tardogòtic amb intervencions posteriors (façana principal, capelles dels Dolors i del Santíssim). Retaule major barroc, de Pau Costa (1706-1711), amb basament renaixentista de marbre. Pintures murals al baptisteri segons esbossos de J. Obiols. L'arquitecte C. Martinell va dissenyar pulpits, altar i altres elements després de la Guerra Civil. **Parish church of Santa Maria (16th-20th century), pl. de l'Església** Late Gothic construction with subsequent additions (main façade, chapels of Our Lady of Sorrows and the Holy Sacrament). Baroque reredo by the sculptor Pau Costa (1706-1711), with marble plinth in the Renaissance style. The wall paintings adorning the baptistry are from sketches by J. Obiols. The architect C. Martinell designed the pulpits, altar and other elements after the Spanish Civil War.
- 2 **Casa de la Vila i Arxiu Històric Fidel Fita (s. XVII-XX), pl. de la Vila** Antic hostal transformat en consistori el 1773. L'Arxiu Fidel Fita conserva una important col·lecció de pergamins i protocols notariais. **Town council and Fidel Fita Historical Archive (17th-20th century), pl. de la Vila** Former inn, converted in 1773 to house the town council. The Fidel Fita Archive contains a large collection of notarial parchments and manuals.
- 3 **Casa Clavell (Can València) (s. XVI-XVII), riera Bisbe Pol, 3** Casal amb coberta a dues aigües, portal adovellat de mig punt i finestres de pedra. **Casa Clavell (Can València) (16th-17th century), riera Bisbe Pol, 3** House with gabled roof, vousoired doorway and stone window surrounds.
- 4 **Can Ramis-Milans (s. XVIII), riera Bisbe Pol, 5** Casal amb restes d'un d'antior del segle XVII. Les cadenes sobre el portal testimonien l'estada que el 1802 hi féu el rei Carles IV. **Can Ramis-Milans (18th century), riera Bisbe Pol, 5** House containing surviving elements of a seventeenth-century construction. The chains hung above the doorway commemorate a visit by Charles IV of Spain, who stayed in the house in 1802.
- 7 **Torres de defensa (s. XVI)** Se'n conserven quatre: (7) amb volta de nervadures gòtica; (8) la de Can Cabirol, amb matacà i torratxa de guaita; (9) la d'en Llobet, per defensar el veïnat de Sa Boada, conserva mènsules superiors; (10) la dels Encantats, al turó d'en Puig Castellar, (s. XIII-XVI), construïda sobre un poblat ibèric (s. IV-III aC).
- 8 **Defence towers (16th century)** Only four are conserved. (7) Ribbed vault in the Gothic style. (8) Torre de Can Cabirol, with a machicolation and protruding watchtower. (9) Torre d'en Llobet, built to defend the neighbourhood of Sa Boada, which conserves its original corbels. (10) Torre dels Encantats, built on the Turó d'en Puig Castellar (13th-16th centuries) on the site of an Iberian village (4th-3rd century BC).
- 12 **Can Juncosa (s. XIX), c. Bonaire, 2** Casa d'estiueig de la família Juncosa, fabricants de xocolata, rematada per una torre mirador i un cupulí de ceràmica vidriada. Acull dependències municipals. **Can Juncosa (19th century), carrer Bonaire, 2** Summer residence of the Juncosa family, owners of a chocolate factory. The house is crowned by a small observation tower and a glazed ceramic cupola. The building currently houses municipal offices.
- 14 **Ca l'Altès (s. XIX-XX), rial de Sa Clavella, 71** Casa d'estiueig de l'escriptor Joaquim Ruyra (1858-1939). Tot i les reformes, conserva elements decoratius modernistes. **Ca l'Altès (19th-20th centuries), rial de Sa Clavella, 71** Summer residence of the writer Joaquim Ruyra (1858-1939). Though extensively renovated, the house maintains many of the original modernista adornments.
- 15 **Can Xicu de l'Òpera (ca. 1915), carrer de la Torre, 2** Casa modernista amb obertures d'arcs esglaonats i decoració esgrafiada. **Can Xicu de l'Òpera (ca. 1915), carrer de la Torre, 2** Modernista residence with crown-stepped window openings and sgraffito decoration.
- 16 **Can Torrent (s. XIX), c. Antoni Torrent, 2-4** Casal d'estil isabelí decorat amb pilastres adossades i capitells de terracota. **Can Torrent (19th century), carrer Antoni Torrent, 2-4** House in the Isabelline style, adorned with adjoining pilasters and terracotta capitals.
- 17 **Cementiri municipal (s. XIX-XX), pl. Salvador Espriu** Dispost en tres replans, conté panteons realitzats per escultors com Josep Llimona, Venanci Vallmitjana o Frederic Marès, entre d'altres. Salvador Espriu, reposa en el nínxol núm. 381 sèrie C. **Municipal cemetery (19th-20th century), plaça Salvador Espriu** Spread across three areas, the cemetery contains mausoleums by sculptors such as Josep Llimona, Venanci Vallmitjana and Frederic Marès, among others. Salvador Espriu is buried in niche 381 series C.
- 18 **Can Baralt (s. XVIII), c. Església, 39** Domicili del navegant Josep Baralt i seu de l'Escola Nàutica (1790). Avui acull el Museu Mollfuleda de Mineralogia. **Can Baralt (18th century), carrer Església, 39** Former residence of the navigator Josep Baralt, used to house the School of Nautical Studies (1790). Now home to the Mollfuleda Mineralogy Museum.
- 19 **Antic Hospital de Sant Jaume (s. XVIII), c. Església, 41-43** Avui acull el Museu Marès de la Punta, amb la col·lecció donada per l'escultor Frederic Marès. A l'antiga capella s'exposa part del fons d'història local. **Hospital de Sant Jaume (18th century), carrer Església, 41-43** Now home to the Marès Lace Museum, which displays the collection donated by the sculptor Frederic Marès. Exhibits from the local historical heritage collection are displayed in the former chapel.
- 20 **Antiga destil·leria Mollfuleda (s. XIX-XX), riera Pare Fita, 41** Antic molí fariner reconvertit per la família Mollfuleda en la destil·leria del Calisay, licor d'herbes aromàtiques. Cèsar Martinell reformà l'edifici entre 1930-40. Avui acull el Centre Cultural Calisay. **Mollfuleda distillery (19th-20th century), riera Pare Fita, 41** Former flour mill converted by the Mollfuleda family into a distillery for Calisay, a herbal liqueur. The building was renovated by Cèsar Martinell in the 1930s. It now houses the Calisay Cultural Centre.
- 21 **Edifici Xifré (1846-1848), riera Pare Fita, 61** Hospital neoclàssic fet per iniciativa de l'india Josep Xifré (1777-1856). El seu mausoleu, de marbre blanc, és de l'escultor francès Charles Gumery (1859). **Xifré Building (1846-1848), riera Pare Fita, 61** Neoclassical hospital commissioned by the industrialist Josep Xifré (1777-1856). His mausoleum, in white marble, is the work of the French sculptor Charles Gumery (1859).
- 22 **Pavelló Sert (1935-1937)** Projectat com a escola annexa a l'Edifici Xifré per l'arquitecte del GATCPAC J. L. Sert (1902-1983). Avui acull el Centre Espriu. **Sert Pavillion (1935-1937)** Designed by the GATCPAC architect Josep Lluís Sert (1902-1983) as a school, adjoining the Xifré Building. It now houses the Centre Espriu.
- 25 **Mas Taxonera (s. XVI) i gruta de Lurdes (1926)** La masia és un dels edificis més antics d'Arenys. Algunes parts de la gruta de Lurdes són disseny del rander Marià Castells (1876-1931). **Mas Taxonera (16th century) and the Grotto of Our Lady of Lurdes (1926)** The farmhouse is one of the oldest buildings in Arenys de Mar. Some parts of the grotto were designed by the lace-maker Marià Castells (1876-1931).
- 26 **Cases modernistes i noucentistes (s. XX)** Construïdes per la potent burgesia local mostren arts decoratives d'estil modernista i noucentista. A la riera Pare Fita: Can Montal (núm. 1), Cases Riera (núms. 24-26), Cases Julià (núms. 44-46-48), Can Capdevila (núm. 66), Ca l'Iglesias (núm. 84), Riera Bisbe Pol: Can Montal (núm. 122), Can Córdoba (núm. 1). **Modernista and noucentista houses (20th century)** Built by influential families of the wealthy middle classes, these houses are decorated in the modernista and noucentista styles. Several excellent examples can be found on the Riera Pare Fita: Can Montal (no. 1), Cases Riera (nos. 24-26), Cases Julià (nos. 44-46-48), Can Capdevila (no. 66), Ca l'Iglesias, (no. 84), Riera Bisbe Pol 122, Can Montal (1921), Can Córdoba (20th century), Riera Bisbe Pol, 1.
- 28 **Granja El Paraíso (s. XIX), la Plana** Casal isabelí encarregat per l'india Salvador Castelló i Sala el 1864. Les façanes estan decorades amb terracotes. Fou seu d'una granja avícola. **Granja El Paraíso (19th century), la Plana** Isabelline structure commissioned by the industrialist Salvador Castelló i Sala in 1864. The façades are adorned with terracotta. Originally the site of a poultry farm.
- 30 **Ca l'Espriu, c. Bisbe Català, 27** Casa d'estiueig del poeta Salvador Espriu (1913-1985), construïda pel seu oncle-besavi, el bisbe Jaume Català (1835-1899). **Ca l'Espriu, carrer Bisbe Català, 27** Summer residence of the poet Salvador Espriu (1913-1985), built by his great-grand-uncle, the bishop Jaume Català (1835-1899).
- 31 **Mercat municipal (1925-29), riera Bisbe Pol, 80** Construcció d'Ignasi Mas. Dins d'un modernisme tardà, té la façana de totxo i blocs de pedra esculpida. **Municipal market (1925-29), riera Bisbe Pol, 80** Designed by Ignasi Mas in the late modernista style. The façade is in brick, with blocks of sculpted stone.
- 34 **Mont Calvari (s. XVI-XX)** Edificat al voltant de la capella del Sant Crist (s. XVI), va ser un hotel de luxe a principis del segle XX. **Mont Calvari (16th-20th century)** Erected on the site of the Chapel of Sant Crist (16th century), the building was a luxury hotel in the early part of twentieth century.